KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

VNS 5/2022 vp Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 2.12.2022

Maria Salenius, erityisasiantuntija
Hyvinvointi ja sivistys

Kunnat tasa-arvon edistäjinä

Kaupungeilla ja kunnilla on parhaimmat yhteiskunnalliset edellytykset lähellä kansalaisia vaikuttaa sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen kuntalaisten arjessa ja näin lisätä hyvinvointia.

Kuntien **lakisääteisenä** tehtävänä on edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä estää välitöntä ja välillistä syrjintää –

myös sote-uudistuksen jälkeen.

Samalla syntyy uudenlainen **yhdyspinta** kuntien ja hyvinvointialueiden välille myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Kuntien rooli tunnistettu selonteossa paikoin ohuesti. Kunnat ovat niin paikallisia, alueellisia kuin kansainvälisiäkin tasa-arvotoimijoita.

Jatkossa on vahvemmin huomiotava erikokoisten kuntien erityispiirteet ml. suurten kaupunkien keskeinen edelläkävijärooli.

KUNTALIITTO

Pitkän aikavälin tavoitteiden on hyvä olla selkeitä ja pysyviä, jotta myös kunnat voivat hyödyntää niitä omia tavoitteitansa asettaessaan.

KUNTALIITTO

Tavoite 1:
Suomi on kaikessa toiminnassaan tasa-arvoinen ja sukupuolisyrjinnästä vapaa yhteiskunta

- Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta ja samalla myös kunta edistää tasa-arvoa suunnitelmallisesti
- Systemaattista työtä haastaa kunnissa **tietopohjan kapeus**
- Valtion talousarvion merkitystä keskeinen - väline, jolla voidaan vaikuttaa sukupuolten tasa-arvoon ja eriarvoisuuskehitykseen koko yhteskunnassa

Tavoite 2:
Suomessa jokainen voi elää ilman sukupuolistunutta väkivaltaa tai väkivallan uhkaa eikä kenenkään oikeutta vapauteen ja koskemattomuuteen loukata

- Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa koskee myös hyvinvointialueita
  - **Sovittava selkeät vastuut** ja varmistettava tiedon liikkuvuus
- Olennaista on turvata **kynnyksettömät palvelut** muutoksen jälkeenkin esimerkiksi lähisuhdeväkivallan kysymyksissä
- Sekä kuntien työntekijät että päättäjät joutuvat enenevässä määrin kohtaamaan sekä **vihapuhetta että häirintää**
  - Sukupuolistuneen väkivallan ja häirinnän tunnistaminen sen kaikissa muodoissaan vaatii osaamisen kehittämistä, selkeitä rooleja ja resursseja

Tavoite 3:
Suomessa kaikilla on sukupuolesta riippumatta yhtäläiset osallistumismahdollisuudet sekä valta vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteiskuntaan

- Sukupuolten tasa-arvo on toimivan demokratian sekä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävän yhteiskunnan edellytys
- Osallisuuden osalta kunnissa on tehty työtä pitkäjänteisesti
- Pidämme erityisen huolestuttavana **suuria eroja osallistumisessa eri väestöryhmien välillä**
  - Huomiota tulee kiinnittää yhteiskunnan kaikilla tasoilla aliedustettujen ryhmien kuulemiseen ja heidän näkökumiensa välittymiseen päätöksentekoon
- On turvattava, että **naisten osuus kuntapäättäjissä** jatkaa myönteistä kehitystä

Tavoite 4:
Suomessa toteutuu sukupuolten taloudellinen tasa-arvo ja syrjimättömillä työmarkkinoilla maksetaan samaa palkkaa samanarvoisesta työstä

- Kunnat ovat **merkittävä työllistäjä** ja lähes 80 prosenttia kuntien työntekijöistä on naisia
- Sukupuolen mukaan eriytyneet työmarkkinat ja rakenteellinen palkkaeriarvoisuus ovat aitoja haasteita
  - Palkka-avoimuuden lisäämisestä ei saisi aiheutua kunnille ylimääräistä hallinnollista taakkaa tai kuluja
- Työelämän tasa-arvoa tulee kehittää pitkäjänteisesti, mutta erilaisten **vaihtoehtojen vaikutuksia käytännön työelämään ja työpaikoille tulee arvioida riittävästi**

(Kuntaliitto on lausunut laajemmin palkka-avoimuudesta sosiaali- ja terveysministeriölle 3.6.2022.)

Tavoite 5:
Jokaisella on mahdollisuus hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen sukupuolesta riippumatta

- Kuntien merkitys hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäjinä kietoutuu vahvasti myös velvoitteeseen edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
  - **Esimerkiksi syrjintä on merkittävä hyvinvointi- ja oppimisriski**
  - Kaikille turvallisella ja terveellisellä koulupäivällä ja -ympäristöllä on keskeinen merkitys lasten ja nuorten hyvinvointiin.
- **Sukupuolivaikutusten arvioinnin** vahvistaminen osana päätösten vaikutusten ennakkoarviointia sekä valtion että kuntien tasolla tukee tasa-arvon edistymistä

Tavoite 6:
Hoivavastuu, koulutus ja työmarkkinat jakautuvat Suomessa tasa-arvoisesti sukupuolten kesken

- Tasa-arvon edistäminen suunnitelmallisesti opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa ovat hyvä ja kannatettava tavoite, joskin koulutuksen järjestäjiltä edellytetään yhä enemmän suunnitelmallista toimintaa sekä lainsäädännön että eri viran-omaisten toimesta
- **Erilliset ja eri aikoihin annettavat ohjeet hidastavat ja vaikeuttavat asiakirjojen laadintaa, toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja seurantaa**
- Opiskelijoiden koulutusvalinnat ovat edelleen vahvasti sukupuolittuneita
  - Muun muassa opinto-ohjauksella voidaan tukea nuorta tekemään omiin vahvuuksiinsa perustuvia valintoja

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Tavoite 7:
Suomi on tasa-arvon ja ihmisoikeuksien järjestelmällinen edistäjä kansainvälisesti

- Kuntaliitto on huolissaan kehityksestä, jossa Euroopan unionin jäsenmaat näyttävät jakautuvan yhä vahvemmin suhteessa naisten ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin sekä tasa-arvoon
- Maiden **paikallisviranomaisten rooli** tässä edistämistyössä on tärkeä tunnistaa
- Kunnissa on kehitetty runsaasti **hyviä toimintamalleja**, joita on hyödyllistä levittää kansainvälisesti
- Kuntaliitto tuomitsee naisten ja tyttöjen oikeuksia haastavan lisääntyneen anti-gender -liikehdinnän

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Lopuksi

- Pidämme positiivisena kehitystä, jossa **sukupuolten moninaisuus** tunnistetaan entistä vahvemmin
  - On tärkeää, että tietoa on laajasti saatavilla kuntien käyttöön
  - Sukupuolten moninaisuuden kysymykset koskettavat kunnissa kaikkia toimialoja
- Kaikkien seitsemän tavoitteen saavuttaminen **vaatii entistä vahvempaa vuoropuhelua eri toimijoiden välillä**
- **Kunnilla tulee olla riittävästi resursseja** tasa-arvotyön suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen toteuttamiseen

Toivomme että nämä pitkän aikavälin tavoitteet turvaavat tasa-arvon kehittämisen jatkuvuuden myös yli hallituskausien.

Kuntien kanssa käytävää dialogia on jatkettava ja vahvistettava.

KUNTALIITTO

Kiitos.

Maria Salenius
Erityisasiantuntija
Kuntaliitto
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
p. 050 561 0466
@Maria_Salenius

CC BY

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO
Kommun-
förbundet